

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського

*Народні усмішки
Євгена Васильченка*

*(до 80-річчя від дня народження
поета, гумориста)*

Попереджувальна довідка

Суми 2010

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського

Народні усмішки
Євгена Васильченка
(до 80-річчя від дня народження
поета, гумориста)

Попереджувальна довідка

Суми 2010

ББК 91.9:83(4УКР– 4СУМ)

НЗ0

Народні усмішки Євгена Васильченка (до 80-річчя від дня народження поета, гумориста) : попереджувальна довідка / ОКЗ «Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського» ; уклад. Н. Ю. Курносова. – Суми, 2010. – 16 с.

Євген Васильченко (нар. у 1930 р.) – український поет, письменник, видатний байкар, уродженець Білопільського району, член Національної спілки письменників України.

Євген Дмитрович Васильченко – відомий український поет-гуморист та автор повістей, член Національної спілки письменників України.

Народився він у 1930 році в селі Верхосулка Білопільського району в багатодітній сім'ї. Найперші дитячі спогади Євгена припадають на трагічні роки – 1933-1934. Рятуючи від голодної смерті чотирьох малих дітей, батьки переїхали до Лебедина, де батько, колишній матрос крейсера «Імператриця Марія» Чорноморського флоту, отримав роботу машиніста парових машин.

У 1938 році майбутній поет пішов до Лебединської школи № 4. Вчився легко і старанно, збереглися похвальні грамоти за другий і третій класи. Коли перейшов у четвертий клас, почалася війна. Під час окупації німецька влада відкрила в Лебедині так звану сільськогосподарську школу, в якій Євген закінчив четвертий і п'ятий класи. На той час, коли місто було звільнене від німців, хлопцеві виповнилося 13. Закінчивши семирічку, Євген подав документи до військово-морського училища в м. Баку.

Хлопчина змалечку заслуховувався розповідями батька про море, флот, любив читати книги про море (до речі, любов до читання була притаманна всій сім'ї Васильченків). В училищі Євген навчався добре. У навчанні швидко збігли два роки. Під час других канікул приїхавши до Лебедина, юнак пережив перше

кохання – і... почав писати вірші. Повернувшись до училища, молодий курсант присвячував творчості кожну вільну хвилину. Однак потяг до віршування здався підозрілим начальникові політвідділу училища, і, щоб позбавитися від непевного в політичному відношенні учня, керівництво звільнило юного поета із закладу. Так загинула мрія Євгена про море і професію моряка.

У лютому 1949 р. Євген Васильченко вступив до 10-го класу Лебединської школи № 5, по закінченні якої подав документи до Лебединського учительського інституту. У студентські роки йому довелося писати критичні віршики про різні негативні явища, адресовані конкретним особам, що вимагало тактовності опису і стало підґрунтям для створення в майбутньому байок.

У 1951 р. Євген Дмитрович з відзнакою закінчив інститут і за призначенням поїхав працювати вчителем в Івано-Франківську (тоді Станіславську) область. Саме на Івано-франківщині поет вперше почав писати байки – і вперше українською мовою, бо всі попередні поезії писав російською. Першу ж байку надіслав до газети «Прикарпатська правда», і її надрукували. Незабаром керівник Станіславського (так тоді називався Івано-Франківськ) літературного об'єднання Михайло Донченко пише статтю «Сатира в творах поетів-початківців», в якій зазначає: «Привертають увагу деякі друковані і недруковані байки Євгена

Васильченка, ці твори дають підставу говорити про нього як про одного з найбільш здібних початківців області».

Повернувшись на Сумщину, Євген Дмитрович працює вчителем математики, фізики, креслення, малювання та праці в Будильській середній школі, закінчує заочно Сумський педагогічний інститут, одружується.

Велике значення для його подальшої творчості мало знайомство з видатним українським байкарем Микитою Годованцем. Микита Павлович одразу примусив Васильченка сісти за перо, надсилав йому книги з теорії літератури, літературознавчі статті. Теорія постійно підтримувалась практикою. Усі байки, що писав Євген Дмитрович у цей період, він надсилав на рецензування патріархові української байки. Васильченко працював плідно, не покладаючи рук. На Сумщині про нього дізнається байкар Павло Ключина, який рекомендує його байки до друку в обласній газеті «Ленінська правда». За кілька місяців байку «Жабеня і Віл» друкують у київському тижневику «Україна». Добірки його байок і сатири починають з'являтися не лише в обласній, а й у республіканській пресі, у колективних збірниках та альманахах.

1976 року в найсоліднішому тоді видавництві республіки «Радянський письменник» з'являється перша книга байок і гуморесок Євгена Васильченка «Ой лопнув обруч». Мова його байок жвава, легка, розмовна, насичена народними барвами,

епітетами, тому байки читаються легко, що важливо для цього жанру. Приваблюють і розділи збірки «Варіації на народні прислів'я» та «Гумористичні октанти» – веселі замальовки з натури та вдала інтерпретація народних смішинок.

Через два роки в харківському видавництві «Прапор» побачила світ друга збірка Є. Васильченка «Чесно вам кажу». Твори виконані на високому мистецькому рівні, байки радують новими сюжетними лініями, чіткістю викладу, добірністю вислову. Новим для письменника було й те, що гуморист, звертаючись до переспіву рідного фольклору, також дає цикли інтерпретації народного гумору Середньої Азії та Туреччини. Наступними вагомими сходами письменника були книги «Гоп, мої гречаники» та «Баранячий фасад».

У книзі «Мюнхгаузенова сила», що вийшла в 1994 р., автор-сатирик таврує кар'єризм, підлабузництво, бюрократизм, заздрість, зажерливість, використовуючи такі прийоми, як поєднання несумісного, що дозволяє досягти надзвичайного комічного ефекту і висловити несподівану, влучну мораль. Цікавою знахідкою є цикл з «негативом» і «позитивом» у творах. Окремі його байки за своєю потужною силою і образною системою перевершують рамки жанру, це вже своєрідні невеличкі балади, які читаються напружено, з цікавістю («Гадання», «Тарас Бульба і син», «Тарас і Дніпро» тощо). Не втратив ні естетичних, ні громадянських позицій Євген

Васильченко і в наступній своїй книзі «Полтавський Хома». У художньо довершених байках мораль особливо гостра, соціально значуща, спроектована на негаразди нинішнього дня: «Мільйони наші – у чужій руці. Бо не дійшли до нас. І вийшло нині, Що два Чорнобиля у неньки-України: На Прип'яті і на Москва-ріці». До такого рівня викриття національної і соціальної несправедливості українська байка не підносилася з часів Л. Глібова. Тому й не дивно, що невеличку книжечку «Полтавський Хома», яка вийшла не в столичному чи хоча б обласному, а лише в районному видавництві, помітила й широка аудиторія, і літературна критика. За цю збірку сатири й гумору Євген Васильченко був удостоєний республіканської літературної премії імені Леоніда Глібова.

«Сатиричний розріз сьогодення» – такий підзаголовок має наступна книга письменника з Будилки, яку він назвав «Вовчий розгул». Зміст творів збігається з назвою книги:

Нам теж товчуть: не роблять вже погоди

Ті, заборонені, колишні діячі.

А в кого ж залишилися ключі

Від економіки, о, ненько!

Ото і риють помаленьку.

Однак віра автора в народ, у Вітчизну світла і гаряча.

Досить несподіваною для багатьох була книга Євгена Дмитровича «З-під знака Скорпіона» – художньо-публіцистична повість, дія якої розгортається у вигаданому селі Вишневому невигаданого Лебединського району наприкінці 80-х років минулого століття. У ній зображено реальні події на Лебединщині. Це – гарячий документ доби, відтворений ще не охололими пристрастями, під найсвіжішими враженнями; це – художня фотографія подій в одному з регіонів у непрості, вікопомні для країни дні.

Письменник і далі живе і працює в невеликому селі на Сумщині. Упродовж усього свого життя він існував і творив у вищому світі духовності, у світі поклоніння Правді і неприйняття зла. Можливо, тому в невелике українське село надходять листи із далеких країв – з Австралії, Канади, США, і в усіх – захоплення його творчістю та побажання добра. Хороший слід лишив Євген Дмитрович у житті – і на ниві педагогічній, і на письменницькій; твердо торує свою шляхетну путь і далі – новими творами, новими книгами, що зріють під його пером, в ім'я України, Правди і Справедливості.

Видання творів Є. Д. Васильченка

Байкар і виноград : [байки та вірші] // Література рідного краю : ч. 1. – Суми, 1999. – С. 134.

Вовчий розгул : сатиричний розріз сьогодення : [байки]. – Суми : Козацький вал, 1998. – 72 с.

Гуморески // Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. – Вип. 10. – Суми : Мрія-1, 2005. – С. 136-138.

Мюнхгаузенова сила : сатира і гумор. – Суми : Слобожанщина, 1994. – 48 с.

Ой, під вишнею... : за мотивами українського народного гумору. – Суми : Мрія-1, 2006. – 276 с.

Оправданий вовк. Котяча байка : [байки] // Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. – Вип. 12. – Суми : Мрія-1, 2007. – С. 150.

Полтавський Хома : сатира і гумор. – Лебедин : Білий лебідь, 1994. – 39 с.

Портрет : [гумор і сатира] // Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. – Вип. 3. – Суми : Мрія-1, 1997. – С. 114.

Принциповий кіт : [байки] // Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. – Вип. 8. – Суми : Мрія-1, 2002. – С. 153.

Світло і тінь. Обранець : гуморески // Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. – Вип. 6. – Суми : Мрія-1, 2000. – С. 106.

Усмішки народні (писані не сьогодні) // Слобожанщина. Альманах літераторів Сумщини. – Вип. 9. – Суми : Мрія-1, 2004. – С. 146-148.

Ходжа Насреддин сміється. 3 турецького та середньоазіатського гумору : у 2 кн. – Суми : Ярославна, 2000. – Кн. 1. – 24 с. ; Кн. 2. – 20 с.

* * *

Вовчий розгул : [байки] // Діалог. – 1999. – С. 4.

Серця чотирьох : [про книгу Володимира П'янкова «Серця чотирьох»)] // Суми і сумчани. – 2007. – № 18. – С. 11.

Чотири плюс один : [про книгу Володимира П'янкова «Серця чотирьох» – сімейну хроніку в прозі й віршах (Суми, «Мрія», 2006 р.)] // Сумщина. – 2007. – № 36. – С. 4.

Матеріали про життя і творчість Є. Д. Васильченка

Лісовицький, Іван. Загнуздання Пегаса : слово про байкаря Євгена Васильченка до його 75-річчя від дня народження. – Суми : Мрія-1, 2005. – 164 с.

Євген Васильченко : [біографічний нарис ; байки] // Письменники Сумщини. – Суми : Мрія-1, 2005. – С. 16-26.

* * *

Гумористичний «дуплет» байкаря : Євген Васильченко та його книги «Тоталітарні війни» і «Чужа арифметика» // Сумщина. – 2004. – № 69. – С. 3.

Лауреат премії ім. Леоніда Глібова Є. Васильченко : [за збірку байок «Полтавський Хома»] // Літературна Україна. – 1998. – 2 квітня.

Тарасенко, В. Байкар з Будилки : [життя і творчість поета і письменника Євгена Васильченка] / В. Тарасенко // Діалог. – 1999. – 8 січня. – С. 4.

Тарасенко, В. Присуд вам : [життя і творчість поета Євгена Васильченка] / В. Тарасенко // Друг читача. – 1984. – 29 листопада.

Ткаченко, Борис. Учень великого майстра : письменнику Євгену Васильченку – 80 / Борис Ткаченко // Сумщина. – 2010. – № 129. – С. 3.

Склала

Відповідальна за випуск

Комп'ютерний набір

Комп'ютерна верстка

Тираж 5 прим.

Курносова Н.Ю.

Тогобіцька Л.М.

Курносова Н.Ю.

Оберлянд І. М.

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел/факс 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
biblioteka.sumy@mail.ru